

O hologramă sonoră a flautului: viziuni poetico-muzicale marca Violeta Dinescu

Noul CD intitulat *Șarpelecupene (The Feathered Serpent)* este produsul unei alchimii artistice perfecte dintre doi muzicieni ai elitei contemporane: compozitoarea Violeta Dinescu și interpretul Ion Bogdan Ștefănescu. Înregistrat la Deutschlandrundfunk Köln și apărut în 2016

Foto: Nicolae Manolache

la casa de discuri Sargasso din Marea Britanie, el oferă o confirmare în plus a afinității autoarei cu acest instrument de suflat, o recidivă cu o puternică amprentă lirică, dacă luăm în calcul CD-ul intitulat *Flutes Play*, editat în 2013, cu același artist în postură de mesager al ideilor încifrate pe portativ de către compozitoarea stabilită de câteva decenii în Germania.

Parcă profilată ca un ecou al piesei *Byzantine prayer* pentru 40 de flautiști (cu 72 de flaute) a lui Horațiu Rădulescu, autoarea speculează cu mare artă potențialul timbral al tuturor variantelor acestui instrument, plasând flautul alto în prim plan, acompaniindu-l cu 16, 24 sau 32 de flaute (de la piccolo la flautul bas) sub formă de înregistrare, toate planurile sonore fiind interpretate de către Ion Bogdan Ștefănescu. Acest pariu timbral, care în timpul audiției lasă impresia de hologramă sonoră a flautului, cochetând discret cu spectralismul muzical, este potențat de inserarea în partitură a câtorva instrumente de suflat populare din diverse zone ale globului: sona (un tip de oboi indian), tiuga românească, kazoo-ul american. Inclusiv timbrul flautului este pe alocuri împins pe panta metamorfozelor neașteptate, instrumentul apropiindu-se ca sonoritate, prin efecte inspirate ce au fost căutate în laboratorul creației împreună cu solistul, de fluierul și buciul românesc, cimpoiul bulgăresc, de bansuri indian, de ditz-ul chinezesc, duduk-ul armenilor sau shakusaki-ul japonez. O singură excepție o reprezintă includerea pianului preparat în inventarul lucrării, cu scopul de a obține nuanțe asiatice apropiate sitarului.

Fără a fi un exotism gratuit, un ornament și un artificiu acustic adus cu orice preț în ecuația piesei, apelul la instrumentele amintite răspunde unei

filosofii adânci: dorința autoarei de a vorbi publicului într-un limbaj universal, care îmbrățișează toate marile culturi muzicale ale planetei, plasând însă în centru zestrea sonora românească. A rezultat un univers muzical compozit și o mitologie sonoră ce parcurge câmpul estetic de la atavic spre sublim și care pune la temelia discursului doina, hora, brâul, bocetul, ritmul *aksak* și desfășurările de tip *parlando rubato*.

În informațiile care însoțesc CD-ul, semnate de către interpretul însuși, primim o explicație în privința titlului neobișnuit al lucrării: el a fost sugerat de către Ion Bogdan Ștefănescu și reprezintă un simbol central în mitologia aztecă. Fixat obsesiv în mintea interpretului după parcurgerea cărții lui Miguel Ángel Asturias, carte intitulată *Hombres de maíz (Oameni de porumb)*, titlul piesei lui Violeta Dinescu proiectează semnificații profunde asupra piesei. Tonul incantatoriu, asigurat de formule melodice repetate și intonații cu valoare onomatopeică, sondarea subconștientului colectiv, toate acestea conturează o antropologie sonoră redată într-o manieră cât se poate de modernă.

Paralela dintre piesa *Șarpelecupene* și romanul lui Asturias poate fi urmărită pe diverse paliere: dacă în romanul scriitorului din Guatemala se subliniază valoarea sacră a

bobului de porumb, în muzica Violetei Dinescu descoperim că sunetul însuși este un element încărcat de sacralitate. Structura în șase părți este comună celor două titluri, la fel și arta de a opera cu un timp mitic, ce comprimă într-un moment unic parcursul mileniilor. Dar analiza compara-

Foto: Cosmin Ardeleanu

rată relevă și antinomii: în timp ce romanul lui Asturias reflectă contrastul dintre tradițiile indigenilor și societatea aflată în plin proces de industrializare, piesa compozitoarei reușește să concilieze cei doi poli, creind armonie între tradiție și modernitate. Explicând biografului Günter W. Lorenz eticheta pe care romanul său a primit-o, Miguel Ángel Asturias declara: „între real și magic există o a treia clasă de realitate. Este vorba despre o fuziune între vizibil și invizibil, între tangibil, halucinație și vis. Este similar cu ceea ce căutau suprarealiștii din jurul lui Breton și care s-ar putea numi *realismul magic*”. În *Șarpelecupene*, Violeta Dinescu practică la rândul ei o visare în culori timbrale cu ochii deschiși, un onirism lucid, am putea spune, stare care îi permite autoarei să redeseze harta sonoră a lumii, lăsându-l pe Ion Bogdan Ștefănescu să ne invite la meditație și să transmită șamanic mesajul transcendent al piesei.

Bianca TIPLEA TEMEȘ